-jistax jitqanqal ksur ta' jeddijiet fundamentali
waqt proceduri ta' stħarriġ ġudizzjarju

FIL-PRIM'AWLA TAL-QORTI ĊIVILI

ONOR. IMĦALLEF

GRAZIO MERCIECA

Rik. Nru. 834/16

L-Avukat Dottor Alexander SCHEMBRI għan-nom u in rappreżentanza tal- assenti Sergey Khotulev

vs

L-AĠENZIJA IDENTITA` MALTA u l-Ministru tal-Ġustizzja, Kultura u Gvern Lokali

ILLUM 22 t'Ottubru 2019

Il-Qorti:

Rat ir-Rikors Maħluf imressaq fit-23 ta' Settembru, 2016, li bih u għar-raġunijiet hemm imsemmija, l-attur nomine talab li din il-Qorti (a) issib li l-għemil amministrattiv tal-imħarrkin, jew min minnhom, b'riżultat tad-deċiżjoni tat-22 ta' April, 2016, li ċaħdet it-talba tiegħu li jingħata ċittadinanza

Maltija skond il-Programm tal-Investitur Individwali tmur kontra l-artikolu 469A(1)(a) u (1)(b)(ii) u (iii) tal-Kapitolu 12 tal-Liġijiet ta' Malta, għaliex ma ngħatatlu l-ebda raġuni għal tali ċaħda, u għalhekk l-istess għemil amministrattiv huwa null, invalidu u bla effett; (b) tordna li l-imħarrkin, jew min minnhom, jirrevedu d-deċizjoni msemmija skond il-liġi u l-prinċipji tal-ġustizzja naturali; (ċ) tillikwida d-danni li ġarrab l-attur; u (d) tikkundanna lill-imħarrkin, jew lil min minnhom, iħallsu d-danni hekk likwidati;

Rat is-sentenza tagħha, kif diversament ippreseduta, tat-12 ta' Diċembru 2017, li permezz tagħha ċaħdet it-tieni eċċezzjoni tal-konvenuti wara li rraġunat hekk:

> "Illi bit-tieni eċċezzjoni preliminari mressqa mill-imħarrkin, dik ta' nuqqas ta' applikabbilita' u l-irritwalita' tal-azzjoni in kwantu mibnija fuq l-artikolu 469A(1)(a) tal-Kodiċi tal-Proċedura Ċivili, il-Qorti trid tqis sewwasew x'inhi n- natura tal-azzjoni mibdija mill-attur nomine. L-abbli difensuri tal-imħarrkin jisħqu li l-azzjoni kif mibnija hija taħlita ta' azzjonijiet li jiġbru flimkien azzjoni ordinarja ta' stħarriġ ġudizzjarju ta' egħmil amministrattiv u l-azzjoni "straordinarja" ta' lment ta' ksur ta' jedd fundamentali. Huma jisħqu li dawn iż-żewġ azzjonijiet ma jmorrux flimkien. L-attur, minn naħa l-oħra, jgħid li l-azzjoni hija dik ta' stħarriġ ġudizzjarju kif maħsuba fl-artikolu 469A tal-Kodiċi tal-Proċedura Ċivili u li t-tismija tad-dispożizzjonijiet tal-Kostituzzjoni u tal- Konvenzjoni dwar smigħ xieraq huma biss rifless tal-prinċipji ta' ħaqq naturali li l-istess artikolu 469A jinvoka bħala kejl ta' kif l-amministrazzjoni pubblika jmissha timxi fit-twettiq tal-funzjonijiet tagħha;
>
> "Illi filwaqt illi huwa minnu li fil-premessi l-attur jixli lill-imħarrkin bi ksur tal- prinċipju ta' smiegħ xieraq kif sanċit kemm fil-Kostituzzjoni ta' Malta kif ukoll fil-Konvenzjoni għall-Protezzjoni tad-Drittijiet tal-Bniedem u tal-Libertajiet

Fundamentali, minn eżami tat-talbiet attriċi, il-Qorti tasal għall-fehma li l-azzjoni attriċi hija dik ta' stħarriġ ġudizzjarju, u r-rimedji li qed jintalbu fil-kawża ukoll huma dawk marbuta ma' l-istess azzjoni. **Il-Qorti taqbel u ttenni l-fehma tagħha li azzjoni ta' stħarriġ ġudizzjarju ma għandhiex tkun fl-istess waqt azzjoni ta' lment ta' ksur ta' jedd fundamentali**. Minbarra dan, meta l-artikolu 469A(1)(a) jitkellem dwar egħmil amministrattiv li jikser il-Kostituzzjoni, huwa mifhum li dawk il-kliem jirreferu għal xi dispożizzjoni tal-istess Kostituzzjoni li mhijiex magħduda fost id-dispożizzjonijiet tal-Kapitolu IV tagħha;

"Illi għalhekk, ladarba l-kawża tal-attur nomine hija waħda ta' stħarriġ ġudizzjarju u sejra titqies biss fuq dawk il-parametri, l-eċċezzjoni mhijiex tajba, għaliex bħala azzjoni ta' stħarriġ ġudizzjarju, l-azzjoni tressqet sewwa u ma hija milquta mill-ebda irritwalita'. Fuq kollox, l-ebda waħda mit-talbiet attriċi ma titlob dikjarazzjoni ta' ksur ta' jedd fundamentali, u l-Qorti tkun qiegħda tiddeċiedi lil hinn mit-talbiet li kieku kellha ssib jew tiddeċiedi dwar ksur bħal dak;

"Illi għaldaqstant din it-tieni eċċezzjoni mhix ser tiġi milqugħa billi mhix mistħoqqa";

Rat ir-rikors tal-attur tal-25 t'April 2019 li permezz tiegħu talab lil din il-Qorti sabiex tikkonverti ruħha f'sede kostituzzjonali u tiddikjara li l-applikazzjoni tal-Art. 19 tal-Att dwar iċ-Ċittadinanza Maltija huwa leżiv tad-drittijiet fundamentali tal-attur.

Illi l-konvenuti wieġbu li:

1. din il-Qorti għandha ġurisdizzjoni oriġinali biex tiddeċiedi ksur tal-jeddijiet fundamentali u għalhekk m'għandhiex għalfejn "tikkonverti' ruħha f'sede "kostituzzjonali"

2.din hi azzjoni għal stħarriġ t'egħmil amministrattiv. L-art. 469A(1)(a) Kap 12 jeskludi stħarriġ ġudizzjarju abbażi ta' leżjoni tal-jeddijiet fundamentali

3. din il-Qorti, bis-sentenza preliminari tat-12.12.2017 diġa` pronunzjat ruħha fis-sens li "Il-Qorti taqbel u ttenni l- fehma tagħha li azzjoni ta' stħarriġ ġudizzjarju ma għandhiex tkun fl-istess waqt azzjoni ta' lment ta' ksur ta' jedd fundamentali"

4 – 5 iċ-ċittadinanza mhux dritt kopert mill-Kostituzzjoni jew mill-Konvenzjoni;

Illi l-abbli avukat tal-attur, waqt it-trattazzjoni bil-fomm jirreplika li din il-Qorti tista' titratta punt dwar ksur ta' jeddijiet fundamentali fi kwalunkwe tip ta' kawża, inkluża kawża li tattakka egħmil amministrattiv fit-termini tal-Art. 469A tal-Kap 12;

Ikkunsidrat:

Illi l-Qorti ħasbet fit-tul dwar il-kweżit imqajjem mill-partijiet. Din il-Qorti, kif diversament ippreseduta, fis-sentenza preliminari tagħha tat-12.12.2017, stabbiliet li <u>fil-parametri tal-azzjoni kif imfassla,</u> ma setgħux jitqanqlu kwistjonijiet ta' ksur ta' jeddijiet fundamentali: "**Il-Qorti taqbel u ttenni l-fehma tagħha li azzjoni ta' stħarriġ ġudizzjarju ma għandhiex tkun fl-istess waqt azzjoni ta' lment ta' ksur ta' jedd fundamentali".** Dan il-

pronunzjament jifforma parti minn sentenza – anke jekk fil-parti razzjonali tagħha – u, almenu sa dan l-istadju tal-proċeduri, ma ġiex impunjat permezz tal-proċedura appożita; u għalhekk jorbot lil din il-Qorti kif issa kostitwita bil-forza tal-ġudikat. Il-Qorti f'dan l-istadju għandha jdejha marbutin u ma tistax tirrevokah *contrario imperio*;

Illi huwa notorju li kwalunkwe ġudikat huwa intokkabbli, u ma jistax jiġi imminat permezz ta' proċeduri sussegwenti intiżi biex iġibuh fix-xejn. Jekk l-attur ma setax, fil-mument tal-ftuħ tal-kawża permezz tar-Rikors Ġuramentat, iħallat azzjoni skont il-496A tal-kodiċi ritwali ma' azzjoni bbażata fuq ksur tal-jeddijiet fundamentali tal-bniedem, loġikament wisq inqas jista' jagħmilha fi stadju sussegwenti tas-smiegħ tal-kawża, lanqas billi jistieden lill-Qorti teżerċita l-kompetenza "kostituzzjonali" tagħha;

Illi barra minn hekk, l-attur innifsu stqarr, fin-nota ta' sottomissjonijiet tiegħu qabel ma ngħatat l-imsemmija sentenza preliminari, li ma kienx qiegħed jitlob rimedju għal ksur ta' jeddijiet fundamentali. Dak li m'għamilx f'dak l-istadju lanqas jista' jagħmlu issa, għax tapplika l-aforiżma *electa una via non datur recursus ad alteram*;

Illi in vista tal-premess, il-Qorti tieqaf hawn u mhix sejra tinvesti l-aspetti l-oħra tal-kweżit dibattut bejn il-partijiet;

Għal dawn il-motivi, il-Qorti tiċħad ir-rikors tal-attur tal-25 t'April 2019.

Spejjeż a kariku tal-attur.

ONOR. IMĦALLEF

GRAZIO MERCIECA